

CZĘSTOCHOWSKIE STOWARZYSZENIE ETOH

NR 11

Listopad 2021

**POWIAT
LUBLINIECKI**

**MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI**
www.ms.gov.pl

Zadanie publiczne współfinansowane ze środków otrzymanych
z Powiatu Lublinieckiego

**INFORMATOR PRAWNY NR 11
CZĘSTOCHOWSKIEGO STOWARZYSZENIA
ETOH**

WŁADZA RODZICIELSKA

I)

Władza rodzicielska

Władza rodzicielska odnosi się do praw i obowiązków rodziców wobec ich dzieci od momentu ich narodzin do ukończenia 18 roku życia. Pod ich władzą rodzicielską rodzice podejmują decyzje, które mają wpływ na dobro ich dzieci

Dziecko pozostaje aż do pełnoletności pod władzą rodzicielską. Władza rodzicielska przysługuje obojgu rodzicom. Jeżeli wymaga tego dobro dziecka, sąd w wyroku ustalającym pochodzenie dziecka może orzec o zawieszeniu, ograniczeniu lub pozbawieniu władzy rodzicielskiej jednego lub obojga rodziców.

Jeżeli jedno z rodziców nie żyje albo nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych, władza rodzicielska przysługuje drugiemu z rodziców. To samo dotyczy wypadku, gdy jedno z rodziców zostało pozbawione władzy rodzicielskiej albo gdy jego władza rodzicielska uległa zawieszeniu. Jeżeli żadnemu z rodziców nie przysługuje władza rodzicielska albo jeżeli rodzice są nieznani, ustanawia się dla dziecka opiekę. (art. 92 -94 KRO)

Co obejmuje władza rodzicielska ?

Władza rodzicielska obejmuje w szczególności obowiązek i prawo rodziców do wykonywania pieczy nad osobą i majątkiem dziecka oraz do wychowania dziecka, z poszanowaniem jego godności i praw. Art. 95 k.r.o.

Bieżąca piecza jest tylko fragmentem „pieczy” nad osobą i majątkiem dziecka, wchodzącej zgodnie z art. 95 § 1 k.r.o. w zakres władzy rodzicielskiej. Na władzę rodzicielską składają się przy tym wychowanie dziecka (art. 95 § 1 k.r.o.) i kierowanie nim (art. 96 1 k.r.o.).

Bieżąca piecza to codzienna troska o naukę, spędzanie przez dziecko wolnego czasu, wybór rozrywek itp. (J. Ignatowicz, „Kodeks rodzinny i opiekuńczy” pod red. K. Pietrzykowskiego, s. 955). Określa się ją jako troskę związaną z oddziaływaniem na dziecko w trakcie zwykłych codziennych czynności życiowych - gwarantowanie bezpieczeństwa, opieki lekarskiej, racjonalnego żywienia, odzieży, kulturalnych warunków bytu, warunków do systematycznego uczęszczania do szkoły (M. Andrzejewski, „System prawa prywatnego. Prawo rodzinne i opiekuńcze. Tom 12” pod red. T. Smyczyńskiego, s. 436).

Jednym z elementów kierowania dzieckiem jest określanie jego miejsca pobytu. Pozostawanie z dzieckiem we wspólnocie domowej należy do zakresu bieżącej pieczy.

O czym mogą decydować rodzice?

Rodzice mogą decydować o sprawach dotyczących dziecka, które określone są jako istotne, w szczególności dotyczących :

- obywatelstwa
- nadania i zmiany imienia i nazwiska,
- określenia miejsca pobytu,
- wyboru kierunku nauki,
- sposobu spędzania czasu wolnego,
- przynależności do organizacji,
- sposobu leczenia,
- światopoglądu,
- sposobu wychowywania,
- rozwoju zainteresowań,
- wyjazdów za granicę,
- uczestniczenia w dokumentalnych i publicystycznych programach telewizyjnych

Jak powinna być wykonywana władza rodzicielska przez rodziców?

Zgodnie z art. 95 § 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego władza rodzicielska powinna być wykonywana tak, jak tego wymaga dobro dziecka i interes społeczny. Poprzez dobro dziecka należy rozumieć zapewnienie dziecku wszystkich tych wartości, które są konieczne do jego prawidłowego rozwoju fizycznego i duchowego, normalnych warunków do prawidłowego rozwoju.

Kiedy Sąd opiekuńczy pozbawi władzy rodzicielskiej ?

Sąd opiekuńczy pozbawi rodziców władzy rodzicielskiej jeżeli:

- ✓ władza rodzicielska nie może być wykonywana z powodu trwałej przeszkody ,
- ✓ rodzice nadużywają władzy rodzicielskiej
- ✓ w sposób rażący zaniedbują swoje obowiązki względem dziecka. (art. 111 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego).

Nadto przepis art. 111 § 1 a Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego przewiduje, iż sąd może pozbawić władzy rodzicielskiej jeżeli mimo udzielonej pomocy nie ustały przyczyny zastosowania art. 109 § 2 pkt. 5 (umieszczenia w pieczy zastępczej), w szczególności, gdy rodzice trwale nie interesują się dzieckiem.

Czy przy wykonywaniu władzy rodzicielskiej rodzice lub inne osoby mogą stosować kary cielesne?

Osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim zakazuje się stosowania kar cielesnych.

Zgodnie ze znowelizowanym w 2010 r. art. 96(1) kodeksu rodzinnego i opiekuńczego osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim zakazuje się stosowania kar cielesnych

W tej sytuacji nawet mały klaps niepozostawiający śladu może się stać przesłanką ingerencji sądu rodzinnego. Warto pamiętać, że uderzenie dziecka można rozpatrywać w perspektywie

- ✓ art. 217 kodeksu karnego, który za uderzenie człowieka lub naruszenie jego nietykalności cielesnej przewiduje nawet do roku więzienia,
- ✓ art. 207, który za znęcanie się nad osobą najbliższą przewiduje nawet do pięciu lat za kratkami,
- ✓ art. 156 i 157 k.k. dotyczące trwałego uszczerbku na zdrowiu.

Warto sobie uzmysłowić, że kara cielesna oznacza dla dziecka nie tylko ból fizyczny. Jest ona związana przede wszystkim z cierpieniem emocjonalnym, które wpływa negatywnie na funkcjonowanie psychiki dziecka i może przynieść wiele nieodwracalnych szkód

PIECZA NAD MAJĄTKIEM DZIECKA

Pieczna na majątkiem dziecka wchodzi w zakres władzy rodzicielskiej.

Rodzice obowiązani są sprawować z należyłą starannością zarząd majątkiem dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską.

Zarząd sprawowany przez rodziców nie obejmuje:

- zarobku dziecka
- przedmiotów oddanych mu do swobodnego użytku.

Rodzice nie mogą bez zezwolenia sądu opiekuńczego dokonywać czynności

- przekraczających zakres zwykłego zarządu
- wyrażać zgody na dokonywanie takich czynności przez dziecko.

Do zwykłego zarządu majątkiem można zaliczyć

- zwykłe korzystanie z rzeczy lub prawa
- naprawa
- remont
- wynajem lokalu

Do czynności przekraczających zwykły zarządu dla których wymagana jest zgoda sądu opiekuńczego

- -sprzedaż prawa własności lub udziału w prawie własności (działki, domu, mieszkania itp.
- -obciążenie hipoteką na spłatę kredytu
- -ustanowienie ograniczonego prawa rzeczowego na nieruchomości
- -odpłatne nabycie składnika majątkowego
- -odrzućcie spadku

- - nieodpłatne nabycie nieruchomości
- - przyjęcie darowizny w złym stanie technicznym)
- - zawarcie ugody w postępowaniu sądowym

Co w przypadku dokonania czynności przekraczających zwykły zarząd bez zgody Sądu Opiekuńczego?

Czynności prawna dokonania bez zgody sądu jest nieważna co oznacza, że nie wywołuje w sferze prawnej żadnych skutków prawnych.(art. 58 k.c.)

Czy prawo przewiduje wyłączenia z zarządu majątkiem dziecka ?

Z zarządu majątkiem wspólnym wyłączeniu podlegają, co niektóre składniki majątku dziecka takie jak

- Przedmioty oddane do swobodnego użytku
- Zarobki
- Roszczenia i zobowiązania wynikające z samodzielnie zawartej umowy o pracę
- Wydatki dziecka, jeśli są czynione w sposób zgodny z dobrem dziecka a nie na jego szkodę
- Składniki majątkowe, które darczyńca wyłączył w umowie
- Składniki majątkowe, które testator wyłączył w testamencie

Reprezentacja dziecka

Reprezentacja dziecka przez rodziców jest także elementem władzy rodzicielskiej koniecznym do sprawowania pieczy nad dzieckiem i jego majątkiem. Rodzice są przedstawicielami ustawowymi dziecka, co oznacza, że czynności dokonywane przez rodziców są w imieniu dziecka a nie w imieniu rodziców. Powyższe oznacza również, że skutki czynności wywierają działanie w sferze prawnej dziecka a nie rodziców. Umocowanie do działania w imieniu dzieci płynie z mocy ustawy i nie jest wymagane legitymowania się udzielonym pełnomocnictwem.

Co obejmuje przedstawicielstwo ?

Przedstawicielstwo obejmuje:

- Czynności prawne tj. –zaciąganie pożyczek, kupno-sprzedaż, ugoda, zgoda na zabieg operacyjny, zgoda na uznanie dziecka przez małoletniego ojca, umowy ugody w sprawie zadośćuczynienia za doznawaną krzywdę lub naruszenia dóbr osobistych np.(zdrowie, wizerunek, dobre imię, więź rodzinna)
- Czynności przed sądami i innymi organami

Zakres uprawnień rodziców zależy od wieku dziecka.

- ✓ do 13 roku życia dziecko nie ma zdolności do czynności prawnych i w tym okresie zakres reprezentacji dziecka jest najszerszy. Jednakże dziecko może zawierać umowy należącą do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego np. zakup produktów żywnościowych (art. 14 k.c.)
- ✓ po ukończeniu 13 roku życia dziecko ma ograniczoną zdolność do czynności prawnych i może samo zaciągać zobowiązania i rozporządzać swoim prawem ale za zgodą przedstawiciela ustawowego (art. 17 k.c.)

W jakich sytuacjach rodzice nie mogą reprezentować dziecka ?

Rodzice nie mogą reprezentować dziecka gdy zaistnieje kolizja interesów pomiędzy dzieckiem a rodzicami. Do takich sytuacji zalicza się

- ✓ czynności prawne między dziećmi pozostającymi pod ich władzą rodzicielską np. przeniesienie własności nieruchomości jednego dziecka na drugie
- ✓ czynności prawne między dzieckiem a jednym z rodziców lub jego małżonkiem, chyba że czynność prawna polega na bezpłatnym przysporzeniu na rzecz dziecka albo że dotyczy należnych dziecku od drugiego z rodziców środków utrzymania i wychowania
- ✓ w postępowaniu przed sądem lub innym organem państwowym.(np. jedno z rodziców stanęło pod zarzutem popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka – w takiej sytuacji dziecko w procesie karnym reprezentuje kurator ustanowiony przez sąd.

Jaka jest odpowiedzialność rodziców za niewłaściwe wykonywanie władzy rodzicielskiej?

Przy wykonywaniu władzy rodzicielskiej prawo polskie przewiduje odpowiedzialność cywilnoprawną i karną

☒ **Odpowiedzialność cywilno prawna** - kontraktowa i deliktowa

Odpowiedzialność kontraktowa uregulowana jest a art. 471 k.c. Za nienależyte wykonywanie obowiązków wynikających z łączącego ich stosunku prawnego z dzieckiem rodzice ponoszą odpowiedzialność odszkodowawczą .

Rodzice mogą również ponosić odpowiedzialność kontaktową za zaniedbania w zakresie pieczy nad dzieckiem, która spowodowała trwałą szkodę na zdrowiu dziecka wskutek zaniechania leczenia

☒ **Odpowiedzialność deliktowa rodziców**

Rodzice ponoszą odpowiedzialność deliktową względem osób trzecich, które ponosiły szkodę wyrządzoną zachowaniem dziecka które ze względu na wiek nie ponosi winy art. 426 k.c.) lub któremu nie można przypisać winy (art. 427 k.c.)

☒ **Odpowiedzialność karna**

- za czyny które noszą znamiona przestępstwa (pobicie, stosowanie kar cielesnych, znęcanie się , dręczenie dziecka, narażanie na utratę życia i zdrowia)

Pozbawienie władzy rodzicielskiej (art. 111 KRO)

Sąd opiekuńczy pozbawi rodziców władzy rodzicielskiej jeżeli :

- ✓ władza rodzicielska nie może być wykonywana z powodu z powodu trwałej przeszkody lub ,
- ✓ rodzice nadużywają władzy rodzicielskiej lub,
- ✓ w sposób rażący zaniedbują swoje obowiązki względem dziecka.

Sąd Najwyższy wskazał , że podstawą pozbawienia władzy rodzicielskiej może być stan zaniedbań wychowawczych rodziców wobec dziecka, który doprowadził do stanu wyobcowania środowiskowego, nieufności i załęknienia oraz spowodował potrzebę udzielenia małoletniemu niezwłocznej pomocy, zwłaszcza dydaktycznej. Również nadużywanie alkoholu, uprawianie przestępczego procederu i uchylanie się od świadczeń alimentacyjnych względem dziecka są

wystarczającą przyczyną pozbawienia władzy rodzicielskiej na podstawie art. 111 § 1 KRO

(V:postanowienie SN z dnia 11 lipca 2000 r., II CKN 999/00, postanowienie SN z dnia 12 stycznia 2000 r., III CKN 834/99,)

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

**POWIAT
LUBLINIECKI**

Zadanie publiczne współfinansowane ze środków
otrzymanych z Powiatu Lublinieckiego

REGON: 240530048, NIP:
9492019492

adres ul. ALEJA POKOJU, nr
12, lok. ---, miejsc.
CZESTOCHOWA, kod 42-
207,

Numer KRS: 0000266366

